

6. Зелена книга України. Ліси/ За ред. Ю.Р. Шеляга-Сосонка. – К.: Наук. думка, 2002. – 254 с.
7. Малиновський К., Царик Й., Кияк В., Нестерук Ю. Рідкісні, ендемічні, реліктові та погранично-ареальні види рослин Українських Карпат. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 76 с.
8. Определитель высших растений Украины/ Доброчаева Д.Н., Котов М.И., Прокудин Ю.Н. и др. – К.: Наук. думка, 1987. – 548 с.
9. Продромус растительности Украины/ Шеляг-Сосонко Ю.Р., Дидух Я.П., Дубына Д.В. и др.; Отв. ред. Малиновский К.А. – К.: Наук. думка, 1991. – 272 с.
10. Стойко С.М., Мілкіна Л.І., Ященко П.Т. та ін. Раритетні фітоценози західних регіонів України (Регіональна "Зелена книга"). – Львів: Поллі, 1998. – 190 с.
11. Червона книга України. Рослинний світ: / Редкол.: Ю.Р. Шеляг-Сосонко (відп. ред.) та ін. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1996. – 608 с.
12. Цись П.М. Геоморфологія і неотектоніка// Природа Українських Карпат. – Львів: Вид-во Львівськ. ун-ту, 1968. – С. 59-80.

УДК 630*27

Ст. лаб. О.С. М'ясоєдов – Дрогобицький ДПУ

ХВОЙНІ ДЕРЕВА ТА КУЩІ У СКЛАДІ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ МІСТА ТРУСКАВЦЯ

Наводяться результати досліджень видового та формового складу хвойних у зелених насадженнях міста Трускавця.

Ключові слова: курорт Трускавець, хвойні, зелені насадження.

O.S. Myasoedov – Drohobych SPU

Coniferous species in green belt of Truskavets' city

The results of investigation of needles in the greenery of the town Truskavets are given in the mentioned above article.

Keywords: the resort of Truskavets, needles, greenery.

Озеленення Трускавця (старішого українського курорту) має довгу історію. Перші відомості про роботи з озеленення відносяться до середини XIX ст.[4]. Тоді лісок місцевого священика було перетворено на парк з джерелом Марія, де засіяли та посадили ялину. Наприкінці XIX ст. парк "Адамівка" було реконструйовано та перетворено на англійський парк. Відомо, що тоді було висаджено велику кількість привезених рідкісних дерев та кущів. Цілий гай вікових смерек, насаджених тоді, зберігся до нашого часу. У середині 20-х років XX ст. у місті з'являється кипарисовик Лавсона, його рідкісна форма 'Argentea'. Загалом у цей період спостерігається західноєвропейська лінія в озелененні. Пізніше, за радянської влади, у зелені насадження міста було привнесено велику кількість туї західної та її форм. З початку 90-х років проводиться озеленення з використанням різних форм ялівцю козацького, туї та тису, при цьому акцент робиться на створенні високо естетичних композицій (гірок, солітерів тощо). При цьому дослідження зелених насаджень, їх інвентаризація носять нерегулярний характер та не охоплюють місто в цілому.

Протягом 2001-03 рр. ми провели дослідження на предмет визначення наявних видів та форм хвойних. Для більшої зручності ґрунтовні дослідження (видовий та формовий склад, життєвий стан, середній вік тощо) ми проводили на трьох ділянках, що обирались з огляду на різний характер озеленен-

ня. Окремо проводився пошук *Ch. Nootkatensis* та *Ch. lawsoniana* 'Argeneta' відомі з літературних джерел. Нижче подано результати досліджень.

Ділянка №1. Межами ділянки є: з півночі – вул. Стебницька, зі сходу – вул. Василя Стуса, з півдня – вул. Василя Симоненка та вул. Данилишиних, із заходу – вул. Гоголя. Переважна частина забудови – житлові будинки, магазини, школа, дитячий садок з парком, незначна кількість приватних помешкань.

Приблизна площа ділянки становить 25 га. Площа зелених насаджень – близько 34 % території; хвойні серед дерев і чагарників становлять 19 % від загальної кількості (табл. 1).

Табл. 1. Показники видів хвойних у насадженнях ділянки № 1

№ з\п	Назва таксону	К-сть, шт.	Стан	Сер. вік	Примітки
1.	<i>Abies alba</i> Mill.	18	2-д;16-з	20	1 – знищено
2.	<i>Larix deciduas</i> Mill.	3	2-д;1-з	30	
3.	<i>Larix leptolepis</i> Gord.	3	3-з	38	
4.	<i>Juniperus communis</i> L.	1	д	7	
5.	<i>J. communis</i> 'Hibernica' Gord.	1	з	10	
6.	<i>J. sabina</i> L.	2	з	8	
7.	<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	57	15-д;30-з;12-н	35	
8.	<i>Picea pungens</i> 'Glauca' Engelm.	8	7-д;1-з	28	
9.	<i>Pinus sylvestris</i> L.	15	9-д;5-з;1-н	40	
10.	<i>Thuja occidentalis</i> L.	180	75-д;80-з;25-н	45	5 – знищено
11.	<i>Th. occidentalis</i> 'Fastigista' L.	85	57-д;21-з;7-н	35	
12.	<i>Th. occidentalis</i> 'Ericoides' L.	3	д	10	
13.	<i>Th. orientalis</i> L.	1	д	25	
14.	<i>Th. plicata</i> D. Don	23	12-д;11-з	35	
15.	<i>Taxus baccata</i> L.	1	н	10	самосів

Примітки: д – добре; з – задовільно; н – незадовільно

Ділянка №2. Межами ділянки є: на півночі – залізнична колія, на сході – вул. І. Мазепи, на півдні – вул. Стебницька, на заході – вул. Тараса Шевченка, Річки та провулок Тихий. Забудова ділянки різнорідна – житлові та господарчі будинки, ринок, залізничний вокзал.

Приблизна площа ділянки – 24 га. Площа зелених насаджень становить приблизно 25 % території, хвойні становлять від загальної кількості дерев і чагарників – 25 % (табл. 2).

Табл. 2. Показники видів хвойних у насадженнях ділянки №2

№ з\п	Назва таксону	К-сть шт.	Стан	Сер. вік	Примітки
1	2	3	4	5	6
1.	<i>Abies alba</i> Mill.	4	1-д;3-з	25	
2.	<i>Chamaecyparis pizifera</i> Sieb. Zucc.	3	1-д	10	
3.	<i>Larix decidua</i> Mill.	1	1-з	27	
4.	<i>Juniperus communis</i> L.	6	5-д;1-з	10	
5.	<i>J. communis</i> 'Hibernica' Gord.	17	10-д;6-з;1-н	8	
6.	<i>J. sabina</i> 'Tamariscifolia' Ait.	10	1-д;9-н	8	
7.	<i>J. sabina</i> 'Variegata'	1	1-д	7	1-знищено
8.	<i>Juniperus virginiana</i> L.	4	2-д;2-з	10	

1	2	3	4	5	6
9.	<i>Picea glauca</i> (Moech) Voss.	3	1-з;2-н	8	
10.	<i>P. pungens</i> 'Coerulea' Beissn.	18	7-д;10-з;1-н	29	
11.	<i>P. pungens</i> 'Glauka' Beissn.	7	6-д;1-з	30	
12.	<i>Pinus rigida</i> L.	2	2-д	8	
13.	<i>Pinus sylvestris</i> L.	1	1-з	25	
14.	<i>T. baccata</i> 'Argenteo-variegata'	3	3-д	11	2-знищено
15.	<i>Thuja occidentalis</i> L.	215	80-д;112-з;23-н	40	1-знищено
16.	<i>T. occidentalis</i> 'Ericoides' Hoopes.	22	15-д;7-з	40	
17.	<i>T. occidentalis</i> 'Lutescens' Hesse	6	1-д;5-з	8	
18.	<i>T. occidentalis</i> 'Fastigista' (hort.) (?)	109	15-д;83-з;11-н	8	
19.	<i>Thuja plicata</i> D. Don.	3	2-д;1-з	65	
20.	<i>Tsuga canadensis</i> (L.) Carr.	3	3-д	10	

Примітки: д – добре; з – задовільно; н – незадовільно.

Ділянка №3. Межами ділянки є: на півночі – вул. Соломії Крушельницької, на сході – провулок Тихий, вул. Річки та Тараса Шевченка, бульвар Торосевича, на півдні та заході – вул. Степана Бандери. Ділянка охоплює місцевість безпосередньо перед курортним парком, центральну частину міста.

Площа ділянки становить приблизно 12 га. Площі зелених насаджень становлять приблизно 27 %, кількість хвойних від загальної кількості дерев та кущів – 20 % (табл. 3).

Табл. 3. Показники видів хвойних у насадженнях ділянки №3

№ з/п	Назва таксону	К-сть, шт.	Стан	Сер. вік	Примітки
1.	<i>Abies alba</i> Mill.	6	5-д;1-з	65	
2.	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Argeneta'(Smith)	1	1-д	80	
3.	<i>Ch. pizifera</i> 'Squarosa' Beissn.	3	3-д	30	
4.	<i>Juniperus communis</i> L.	16	10-д;6-з	15	
5.	<i>J. communis</i> 'Hibernika' Gord.	5	2-д;3-з	15	
6.	<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	9	6-д;3-з	25	
7.	<i>P. pungens</i> 'Argentea' Beissn.	14		20	
8.	<i>P. pungens</i> 'Coerulea' Beissn.	29		18	
9.	<i>P. pungens</i> 'Glauka' Beissn.	10		20	
10.	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco	1	1-д	15	
11.	<i>Thuja occidentalis</i> L.	107	34-д;53-з;20-н	40	
12.	<i>T. occidentalis</i> 'Columna' Spaetch	23	10-д;11-з;2-н	40	
13.	<i>T. occidentalis</i> 'Fastigista' (hort.)	18	10-д;8-з;	35	
14.	<i>Thuja plicata</i> D. Don.	13	10-д;3-з	35	
15.	<i>T. plicata</i> 'Aureo-variegata' (hort.)	6	5-д;1-з	35	

Примітки: д – добре; з – задовільно; н – незадовільно

Водночас ми зібрали інформацію про наявність хвойних у міських насадженнях у цілому, як безпосередніми дослідженнями, так й за літературними джерелами [1, 3, 4]. Знайдені види, форми, їх приблизні поширення та життєвий стан узагальнено у табл. 4.

З результатів досліджень видно, що стан хвойних дерев та кущів у місті добрий. Це не стосується туї західної, значна частина особин якої пошкоджена антропогенними впливами та хворобами. Причина останніх може полягати в

невиправдано великих кількостях туї в насадженнях, що підвищує захворюваність. Для решти хвойних головною причиною втрати естетичного вигляду, за відсутності значного впливу автотранспорту, є людська діяльність.

Табл. 4. Відносна зустрічність та стан хвойних у зелених насадженнях м. Трускавця

№ з\п	Назва таксону	Зустрічність	Стан
1.	<i>Abies alba</i> Mill.	масово	д
2.	<i>Chamaecyparis pizifera</i> Sieb. Zucc.	зрідка	д
	- <i>Ch. pizifera</i> 'Squarosa' Beissn.		
3.	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Argeneta' (Smith)*	-	д
4.	<i>Chamaecyparis nootkatensis</i> (Lamb.) Spach*	-	-
5.	<i>Juniperus communis</i> L.	масово	д
	- <i>J. communis</i> 'Hibernika' Gord.		
6.	<i>Juniperus sabina</i> L.	зрідка	д
	- <i>J. sabina</i> 'Tamariscifolia' Ait.		
	- <i>J. sabina</i> 'Variegata'		
7.	<i>Juniperus virginiana</i> L.	поодинок	д
8.	<i>Larix leptolepis</i> Gord.	зрідка	д
9.	<i>Larix polonica</i> Radcl.	зрідка	д
10.	<i>Larix deciduas</i> Mill.	зрідка	д
11.	<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	масово	з
	- <i>Picea abies</i> 'Tinedonensis' Carr. (?)		
12.	<i>Picea canadensis</i> Britt.	зрідка	д
13.	<i>Picea glauca</i> (Moech) Voss.	зрідка	д
14.	<i>Picea pungens</i> Engelm.	масово	д
	- <i>P. pungens</i> 'Argentea' Beissn.		
	- <i>P. pungens</i> 'Coerulea' Beissn.		
	- <i>P. pungens</i> 'Glauca' Beissn.		
15.	<i>Pinus nigra</i> Arn.	поодинок	д
16.	<i>Pinus sylvestris</i> L.	масово	д
17.	<i>Pinus strobes</i> L.	поодинок	д
18.	<i>Pinus rigida</i> L.	поодинок	д
19.	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco	поодинок	д
20.	<i>Taxus baccata</i> L.	зрідка	д
	- <i>T. baccata</i> 'Aureo-variegata'		
21.	<i>Thuja occidentalis</i> L.	масово	з
	- <i>T. occidentalis</i> 'Columna' Spaetch		
	- <i>T. occidentalis</i> 'Ericoides' Hoopes.		
	- <i>T. occidentalis</i> 'Lutescens' Hesse		
	- <i>T. occidentalis</i> 'Fastigata' (hort.)		
22.	<i>Thuja orientalis</i> L.	зрідка	д
23.	<i>Thuja plicata</i> D. Don.	поодинок	д
	- <i>T. plicata</i> 'Aureo-variegata' (hort.)		
24.	<i>Tsuga canadensis</i> (L.) Carr.	поодинок	д

Примітки: (?) – сумнівно; * – за літературними джерелами; д – стан добрий;
з – стан задовільний

Ми вважаємо за доцільне провести в майбутньому більш ґрунтовні дослідження, що мають охопити усе місто. Також за час досліджень певна кількість цінних дерев та кущів були знищені (див. останню колонку табл. № 1-3),

у тому числі і кілька цінних екземплярів. Враховуючи санітарно-гігієнічну та естетичну роль хвойних міста Трускавця, а особливо незначне поширення окремих видів (*Chamaecyparis lawsoniana* 'Argeneta'(Smith), *Tsuga canadensis* (L.) Carr., *Taxus baccata* 'Aureo-variegata', *Juniperus sabina* 'Variegata') необхідно, на наш погляд, провести їх паспортизацію та забезпечити охорону як своєрідних заповідних об'єктів.

Література

1. **Липа О.Л.** та ін. Визначник хвойних рослин: Навч. посібник/ О.Л. Липа, І.С. Івченко, Т.А. Решетняк. – К.: Вища шк, 1993. – 187 с.
2. **Плоды и семена** деревьев и кустарников, культивируемых в Украинской ССР/ Кохно Н.А., Курдюк А.М., Дудик Н.М. и др.; Под ред. Н.А. Кохно. – АН УССР. Центр. респ. ботан. Сад. – К.: Наук. Думка, 1991. – 320 с.
3. **Визначник рослин** Українських Карпат. Під ред. В.І. Чопика. – К.: Наук. думка, 1977.
4. **Pelczar Z.** Historia rozwoju Truskawca i ulepszenia lat ostanich// Przegląd Zdrojowo-Kapielowy i Przewodnik turystyczny. – Krakow, 1909, – N6. – [odbitka. – Krakow, 1909].

УДК 634.017:712.4

Асист. Р.Б. Дудин – УкрДЛТУ

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА ДЕРЖАВНОГО І МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Розглянуто проблеми, пов'язані із станом Стрийського парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва державного значення. Також звертається увага на парк ім. Івана Франка та парк "Високий Замок" як на об'єкти, що заслуговують присвоєння їм статусу пам'ятки державного значення та встановлення спеціального охоронного режиму.

Ключові слова: пам'ятка садово-паркового мистецтва, охорона, парковий фітоценоз.

Assist. R.B. Dudyn – USUFWT

The problems of protection of monuments park and garden art of the state and regional meaning

Here are depicted problems, that are related with conditions of Strij park a monument of monument of garden and park art of state importance. Here is also made accent on Franko and "Vysokyj Zamok" parks, as an objects that deserve to have state importance and special protective regime.

Keywords: monument of park and garden art, protection, part phytocenosis.

Серед великих міст України, що володіють багатьма відомими парковими комплексами, місто Львів містить на своїй території усього одну пам'ятку садово-паркового мистецтва державного значення – це Стрийський парк, який є окрасою нашого міста, улюбленим місцем відпочинку його жителів та одним з найбільш відвідуваних туристами об'єктів. Однак, цей парк, що знаходиться поруч у списку пам'яток з такими перлинами як "Софіївка", "Олександрія", "Тростянець", "Качанівка" тощо, зазнає відчутних збитків через недостатність догляду за насадженнями та територією в цілому, а також через недбалість міських чиновників.

У більш ранніх публікаціях були підняті питання стану паркових насаджень та елементів благоустрою, зокрема про зруйновані романтичні "Руїни" та два фонтани на липовій алеї [2]. Надалі залишається відкритим питання реконструкції насаджень Стрийського парку, оскільки, зважаючи на їх по-